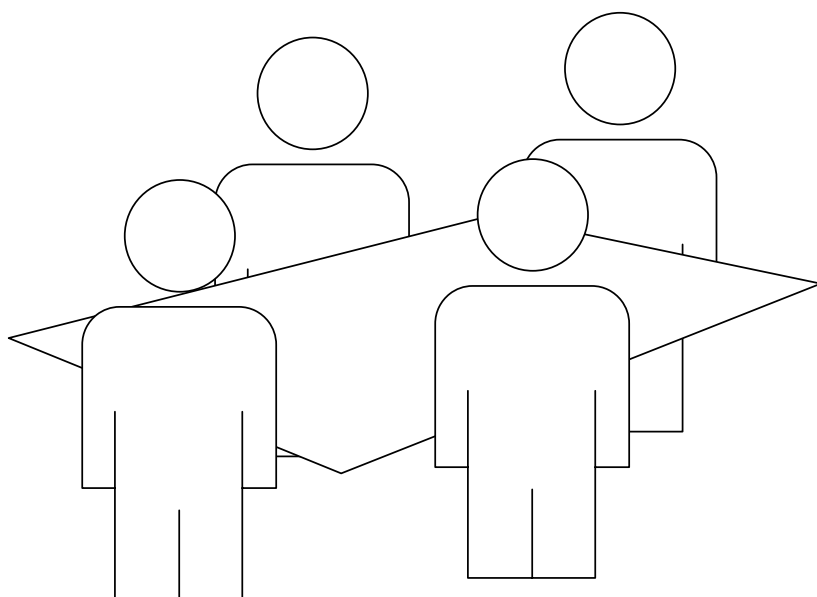

Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
Факультет початкової освіти та фізичної культури
Кафедра загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти

Рекомендації для підготовки
до практичних, семінарських занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Загальна педагогіка»

УДК 37.01(083.13)
Р 37

Рекомендації для підготовки до практичних, семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Загальна педагогіка» / упоряд. С. Марчук. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2025. 30 с.

Методичні вказівки призначені для підготовки студентів до практичних і семінарських занять, а також організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Загальна педагогіка». Вони містять поради щодо опанування теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань, аналізу педагогічних ситуацій та самостійного опрацювання основних понять і методів педагогіки. Використання цих рекомендацій сприяє систематизації знань, розвитку професійних компетентностей та підготовці до практичної педагогічної діяльності.

Рецензенти:

Валентина Вітюк, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Наталія Борбич, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Розглянуто на засіданні кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти (протокол № 1 від 27.08.2025).

Друкується за рішенням Вченої ради факультету початкової освіти та фізичної культури (протокол № 2 від 25.09.2025).

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Змістовий модуль 1 «Загальні основи педагогіки. Дидактика».....	5
Семінарські заняття.....	5
1. Педагогіка як наука, мистецтво і практика навчання та виховання.....	5
2. Основні чинники впливу на розвиток та формування особистості.....	6
3. Психолого-педагогічні основи процесу навчання школярів.....	7
4. Технології навчання школярів.....	8
Практичні заняття.....	9
1. Аналіз навчальних планів, програм та підручників з освітньої галузі «Фізична культура».....	9
2. Модульний контроль 1.....	10
Самостійна робота студентів.....	13
1. Основні етапи розвитку педагогіки.....	13
2. Українська етнопедагогіка про формування і розвиток особистості дитини.....	14
3. Класики педагогіки про вимоги до вчителя.....	14
4. Видатні педагоги про принципи навчання.....	15
5. Державний стандарт базової середньої освіти.....	16
Змістовий модуль 2 «Теорія виховання. Школознавство».....	17
Семінарські заняття.....	17
5. Виховний вплив методів заохочення та покарання особистості.....	17
6. Видатні педагоги про сімейне виховання.....	18
7. Сучасні засади керівництва в закладі загальної середньої освіти.....	20
Практичні заняття.....	21
3. Технологія виховання особистості.....	21
4. Особливості атестації та сертифікації педагогічних працівників.....	22
5. Модульний контроль 2.....	23
Самостійна робота студентів.....	26
6. Кодекс цінностей сучасного українського виховання.....	26
7. Народна педагогіка про виховання.....	26
8. Взаємини в учнівському колективі, методики їх визначення.....	27
9. Фізичне виховання учнів у сім'ї.....	28
10. Закон України «Про повну загальну середню освіту».....	29

ПЕРЕДМОВА

Сучасна підготовка фахівців галузі освіти вимагає від студентів не лише володіння теоретичними знаннями, а й здатності застосовувати їх у практичній діяльності, аналізувати педагогічні ситуації, здійснювати рефлексію та приймати виважені професійні рішення. Навчальна дисципліна «Загальна педагогіка» є фундаментальною складовою професійної підготовки майбутніх учителів, оскільки формує базовий світогляд щодо закономірностей навчання і виховання, змісту та структури освітнього процесу, ролі педагога в розвитку особистості учня.

Курс «Загальна педагогіка» відіграє ключову роль у формуванні професійної готовності майбутніх педагогів до ефективної діяльності в сучасному освітньому просторі. Представлені рекомендації покликані забезпечити цілеспрямовану підготовку здобувачів освіти до практичних і семінарських занять, а також до продуктивної самостійної роботи, сприяючи розвитку системи загальних, фахових і професійних компетентностей.

Матеріал посібника спрямований на формування здатності студентів гнучко адаптуватися до нових освітніх ситуацій, проявляти креативність і підприємливість, генерувати інноваційні ідеї та знаходити розв'язання педагогічних проблем у різних умовах професійної діяльності. Важливою складовою підготовки є також опанування технологій і методик особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання і виховання, що дозволяє ефективно організовувати пізнавальну та виховну діяльність здобувачів освіти. Окрему увагу приділено розвитку педагогічної чуйності й умінню враховувати вікові, психологічні та фізіологічні особливості учнів під час організації освітньої взаємодії.

Рекомендації підтримують формування професійних компетентностей, зокрема здатності планувати й прогнозувати результати освітнього процесу, визначати оптимальні цілі, зміст, форми та методи навчання та виховання для забезпечення досягнення очікуваних результатів. Не менш значущою є здатність творчо й інноваційно організовувати навчальну, виховну та рухову діяльність здобувачів освіти, забезпечуючи їхню безпеку, мотивацію та всебічний розвиток.

Зміст матеріалів посібника узгоджено з вимогами Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та спрямовано на розвиток здатності будувати партнерську взаємодію з батьками й залучати їх до освітнього процесу, формувати в учнів культуру здорового й безпечного способу життя, підтримувати власне фізичне та психоемоційне благополуччя в професійній діяльності, а також усвідомлювати потребу в неперервному професійному розвитку й ефективній співпраці з колегами.

Структура посібника відповідає змістовим модулям дисципліни й охоплює семінарські та практичні заняття, а також теми для самостійного опрацювання. До кожного розділу подано питання, завдання та орієнтовні напрями роботи, що сприяють формуванню професійних компетентностей, розвитку критичного мислення, уміння застосовувати здобуті знання в умовах освітньої практики. Особливу увагу приділено проблемам, які мають безпосереднє значення для студентів спеціальності «Середня освіта (Фізична культура)»: аналізу навчальних програм, організації фізичного виховання, особливостям педагогічного впливу, сучасним вимогам до вчителя.

Використання цих методичних рекомендацій допоможе студентам систематизувати й поглибити знання з курсу «Загальна педагогіка», ефективно підготуватися до занять, модульного контролю та майбутньої практичної педагогічної діяльності. Посібник може слугувати надійною опорою у формуванні професійної культури майбутнього педагога, його готовності до творчої, відповідальної та гуманістично орієнтованої роботи з учнями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ. ДИДАКТИКА»

Семінарські заняття

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. Педагогіка як наука, мистецтво і практика навчання та виховання.

Мета. Закріплення та поглиблення теоретичних знань про педагогіку як науку, мистецтво і практику навчання та виховання, формування умінь аналізувати різні підходи до визначення предмета педагогіки, ключових понять і завдань науки, її галузей та взаємозв'язку з іншими науками. Заняття має на меті розвиток здатності майбутніх учителів: критично оцінювати і порівнювати наукові джерела, систематизувати інформацію та виділяти ключові педагогічні категорії; застосовувати знання для планування і організації навчально-виховного процесу, враховуючи психолого-педагогічні та індивідуальні особливості учнів; проявляти креативність у пошуку підходів до розв'язання педагогічних задач та розробки навчальних і виховних заходів; підтримувати власний професійний розвиток і взаємодіяти з колегами та батьками на засадах партнерства; забезпечувати умови для формування ключових компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти. Практична частина семінару спрямована на відпрацювання навичок роботи з педагогічними джерелами, аналізу підходів до предмета педагогіки та структурування основних понять, а також на підготовку і презентацію власних рефератів як форми самостійної науково-педагогічної діяльності.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1.1. Етимологія (походження) терміну «педагогіка». Сучасні визначення поняття «педагогіка».

1.2. Педагогіка як наука. Предмет педагогіки.

1.3. Основні поняття і завдання педагогіки.

1.4. Галузі педагогічної науки.

1.5. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Виписати із підручників педагогіки, педагогічних словників визначення поняття «педагогіка» (до 5 найменувань) за таблицею 1. З'ясувати зміст поняття «педагогіка».

Таблиця 1

з/п	Джерело	Визначення поняття «педагогіка»
1.	Волкова Н.П. Педагогіка. Академвидав, С.12.	Київ: 2009. <i>Педагогіка</i> (грец. <i>paídos</i> – дитина, <i>ago</i> – веду) – наука, що вивчає процеси виховання, навчання і розвитку особистості.
2.		

2.2. Законспектувати із навчальних посібників педагогіки різноманітні підходи до трактування предмету педагогіки (те, що вивчає ця наука) та проаналізувати дані підходи (див. таблицю 2).

Таблиця 2

з/п	Автор джерела	Предмет педагогіки
1.		

2.3. Проаналізувати різноманітні підходи до компонування основних педагогічних понять за наступною формою (таблиця 3):

Таблиця 3

з/п	Автор	Масив основних педагогічних понять
-----	-------	------------------------------------

1.		

2.4. Виписати із статті К. Ушинського «Про користь педагогічної літератури» судження про роль педагогічної науки.

2.5. Підготувати і захистити реферат (за бажанням студента) на одну із тем:

Тематика рефератів: Завдання педагогіки у працях педагогів-класиків та народних просвітителів. Педагогіка як наука і навчальний предмет. Система педагогічних наук. Педагогіка та інші науки. Основні етапи розвитку педагогіки. Народна педагогіка – золотий фонд наукової педагогіки.

Література:

- Аненкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка : модульний курс : навч. посіб. / І.П. Аненкова, М.А. Байдан, О.А. Горчакова, В.М. Руссол. Львів : Новий Світ-2000, 2010. С. 17 – 26.
- Бойчук П. М., Марчук С. С., Пушкар Н. С. Ярошук Н. П. Професійні якості педагога та його підготовка в контексті ідей К. Д. Ушинського. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. Вип. 4. С. 3–10.
- Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
- Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка : підручник Київ: Знання – Прес, 2003. С.33 – 37.
- Марчук С., Кабак В., Борбич Н., Ковальчук І. Розвиток педагогічної термінології та становлення понятійно-категоріального апарату педагогіки. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2024. Вип. 2. С. 35–43.
- Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори : В 2-х т. Київ: Рад. школа, 1983. Т.1.С. 9 – 25.
- Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2009. С. 9 – 24.
- Щербань П.М. Прикладна педагогіка : навч. посіб. Київ: Вища школа, 2002. С. 6 – 8.
- Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посіб. Київ: Либідь, 2003. С. 8 – 41.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. Основні чинники впливу на розвиток та формування особистості.

Мета. Розвиток у здобувачів освіти розуміння особливостей розвитку і формування особистості, виявлення ключових чинників, що на нього впливають, та ознайомлення з основними теоріями розвитку людини. Заняття передбачає формування в здобувачів освіти здатності: аналізувати роль спадковості, середовища і виховання у розвитку особистості; усвідомлювати вікові етапи розвитку школярів та застосовувати ці знання при плануванні освітнього процесу; критично оцінювати різні педагогічні та психологічні теорії розвитку людини; обґрунтовано висловлювати власні міркування щодо провідних чинників виховання особистості; систематизувати та застосовувати основні поняття й терміни з теми; планувати і організовувати освітню діяльність з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів. Завдання спрямовані на упорядкування словничка термінів, порівняння підходів до вікової періодизації, підготовку до дискусії, що розвиває аналітичні, дослідницькі та комунікативні компетентності майбутнього вчителя.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

- 1.1. Поняття розвитку і формування особистості.
- 1.2. Роль спадковості в розвитку і формуванні особистості.
- 1.3. Вплив середовища на розвиток і формування особистості.
- 1.4. Виховання як провідний чинник розвитку і формування особистості.
- 1.5. Рушійні сили і закономірності розвитку особистості.
- 1.6. Вікові етапи розвитку особистості школяра.
- 1.7. Теорії розвитку і формування особистості.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

- 2.1. Упорядкувати словничок основних понять та термінів із даної теми.
 - 2.2. Назвати авторів вікової періодизації людини. Подати їх вікові періоди у розвитку особистості.
 - 2.3. Підготувати міркування до дискусії: «Провідні чинники виховання особистості».
 - 2.4. Написати реферат за темою (за бажанням студента).
- Тематика повідомлень: Особистість як предмет дослідження психологічної і педагогічної

наук. Основні чинники формування і розвитку особистості. Закономірності та рушійні сили розвитку особистості. Народні уявлення про основні чинники формування особистості. Вікова періодизація розвитку дітей у працях видатних педагогів. Вікові та індивідуальні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку. Вікові та індивідуальні особливості розвитку учнів середнього шкільного віку. Вікові та індивідуальні особливості розвитку учнів старшого шкільного віку. Урахування індивідуальних особливостей учнів різного віку в процесі навчання і виховання. Теорії психічного розвитку особистості. Виховання і розвиток людини у тваринному світі.

Література:

- Аненкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка : модульний курс : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2010. С. 169 – 181.
- Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Либідь, 2005. С. 51 – 59.
- Галузинський В. М., Євтух М. Б. Педагогіка: теорія та історія : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1995. С. 16 – 27.
- Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ : Рад. школа, 1989. С. 98 – 184.
- Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання – Прес, 2003. С. 42 – 49.
- Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ : Рад. школа, 1985 С. 41 – 43.
- Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., Київ : Академвидав, 2009. С. 39 – 55.
- Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2002. С. 9.
- Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. С. 67 – 101.
- Якса Н. В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. С. 51– 84.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. Психолого-педагогічні основи процесу навчання школярів.

Мета. Семінарське заняття спрямоване на розкриття сутності процесу навчання, його функцій, структури та закономірностей засвоєння знань школярами, а також на з'ясування спільного та відмінного між шкільним і науковим пізнанням та вивчення мотивації навчальної діяльності учнів. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: аналізувати компоненти навчального процесу та їх взаємозв'язок; визначати етапи та форми логічного засвоєння знань учнями; порівнювати шкільне та наукове пізнання, визначати суперечності процесу навчання; усвідомлювати роль мотивації та інтересу в навчальній діяльності; систематизувати ключові педагогічні терміни та поняття; планувати освітню діяльність, враховуючи психолого-педагогічні особливості учнів, зокрема для розвитку інтересу до фізичного виховання та спорту. Завдання спрямовані на роботу з джерелами, складання таблиць і словників, аналіз спостережень та розробку педагогічних пропозицій, що сприяє розвитку аналітичних, дослідницьких і комунікативних компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

- 1.1. Поняття про навчання, його характерні ознаки.
- 1.2. Навчальний процес як вид наукового пізнання.
- 1.3. Функції та компоненти процесу навчання.
- 1.4. Суперечності процесу навчання.
- 1.5. Етапи засвоєння знань школярами.
- 1.6. Форми логічного засвоєння знань.
- 1.7. Мотивація навчальної діяльності школярів.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

- 2.1. Виписати із підручників педагогіки 3-4 визначень змісту поняття «навчання». Вказати суттєві ознаки означеної дидактичної категорії.
- 2.2. Скласти порівняльну таблицю спільного та відмінного у шкільному та науковому пізнанні.
- 2.3. Дайте порівняльну характеристику структури процесів викладання та учіння, вказавши на їх спільні риси та відмінності.

2.4. На основі власних спостережень назвіть найголовніші мотиви учіння школярів.

2.5. Складіть словничок термінів: навчання, викладання, учіння, мотив учіння, пізнавальний інтерес, пізнання.

2.6. Вкажіть, як, на вашу думку, розвивати в підлітків інтерес до занять фізичною культурою та спортом.

Тематика повідомлень: Структура учіння молодших школярів. Формування пізнавальних інтересів у школярів. Розвиток у школярів позитивної мотивації. Характерні ознаки гуманістично спрямованого процесу навчання. Вікова характеристика готовності дітей до шкільного навчання. Формування у молодших школярів уміння вчитися.

Література та джерела:

Аненкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка : модульний курс : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2010. С. 251– 263.

Бондар В. І. Дидактика : підруч. Київ : Либідь, 2005. С. 63 – 37.

Закон України «Про освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>

Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання – Прес, 2003. С. 70 – 96.

Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. Харків : ОВС, 2002. С. 208 – 219.

Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник. Київ : Абрис, 1997. С. 85 – 112, 148 – 155.

Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ: Академвидав, 2009. С. 82 – 98.

Чайка В. Основи дидактики : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2002. С. 33 – 53.

Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2002. С. 36 – 46.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. Технології навчання школярів.

Мета. Ознайомлення здобувачів освіти з теоретичними основами технологій навчання, їх суттю, історичними аспектами та особливостями застосування у сучасній школі, а також на аналіз основних освітніх технологій: проблемного, диференційованого, комп'ютерного, розвивального та особистісно орієнтованого навчання. Заняття передбачає розвиток у майбутніх учителів здатності: впроваджувати технології та методики особистісно орієнтованого навчання для розвитку ключових компетентностей учнів; розрізняти поняття «технологія навчання» та «методика навчання» та обирати оптимальні форми, засоби й методи навчання; застосовувати інноваційні та нестандартні підходи для мотивації, безпеки та всебічного розвитку школярів; враховувати психолого-педагогічні та фізіологічні особливості учнів під час організації освітнього процесу; систематизувати і використовувати педагогічні терміни та поняття, готувати аналітичні повідомлення, твори та реферати; критично оцінювати ефективність різних технологій навчання та формувати рекомендації для їх практичного впровадження.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1.1. Теоретичні основи технології навчання (історичні аспекти, суть, особливості).

1.2. Проблемне навчання.

1.3. Диференційоване навчання.

1.4. Комп'ютерні (інформаційні) технології навчання.

1.5. Технологія розвивального навчання.

1.6. Особистісно орієнтоване навчання.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Виписати значення таких понять: «технологія», «педагогічна технологія», «освітня технологія», «технологія навчання».

2.2. Розмежуйте поняття «технологія навчання» і «методика навчання».

2.3. Напишіть твір-мініатюру на тему «Індивідуальний підхід як основа особистісно орієнтованого навчання школярів».

2.4. Виконайте реферат-повідомлення (за бажанням студента).

Тематика повідомлень: Історичні аспекти педагогічної технології. Технології в освіті. Види педагогічних технологій. Технологія розвивального навчання. Особистісно зорієнтована освіта. Індивідуальний підхід на уроках фізичної культури.

Література:

- Аненкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка : модульний курс : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2010. С. 327 – 362.
- Бондар В. І. Дидактика : підруч. Київ : Либідь, 2005. С. 174 – 177.
- Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С. 293 – 313.
- Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. С. 56 – 78.
- Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Кременя. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 661 – 662, 906 – 907.
- Логачевська С.П. Дійти до кожного учня. Київ : Рад. школа, 1990. 158 с.
- Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології. Київ : Просвіта, Книга пам'яті України, 2000. 368 с.
- Освітні технології / за ред. О. М. Пехоти. Київ : АСК, 2003. С.7-45, 91-108.
- Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник. Київ : Абрис, 1997. С. 243 – 247.
- Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ: Академвидав, 2009. С. 161 – 186.
- Чайка В. Основи дидактики : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2002. С. 225 – 241.
- Якса Н. В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. С. 139 – 153.

Практичні заняття

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема. Аналіз навчальних планів, програм та підручників освітньої галузі «Фізична культура».

Мета. Практичне заняття спрямоване на вивчення структури та змісту державного стандарту базової середньої освіти, навчальних планів, освітніх програм і підручників з фізичної культури, а також на формування навичок їх критичного аналізу та оцінки відповідності сучасним педагогічним вимогам. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: аналізувати структуру та зміст державного стандарту базової середньої освіти та освітніх програм; визначати мету, завдання та очікувані результати навчання освітньої галузі «Фізична культура»; оцінювати моделі реалізації навчальної програми, структуру і пріоритети змісту; здійснювати дидактичний аналіз підручників, оцінювати їх якість за змістом, методичним забезпеченням та поліграфічним виконанням; планувати застосування навчальних програм та підручників для забезпечення формування ключових компетентностей учнів, розвитку їх фізичних умінь та здорового способу життя; порівнювати різні моделі організації освітнього процесу з урахуванням педагогічних, психологічних і методичних принципів. Практичні завдання передбачають роботу з нормативними документами, навчальними програмами та підручниками, складання таблиць і аналітичних записок, що сприяє розвитку аналітичних, дослідницьких і професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

- 1.1. Поняття про державний стандарт базової середньої освіти, його структура.
- 1.2. Навчальний план закладу загальної середньої освіти: поняття, структура, види.
- 1.3. Поняття про навчальну програму, її структура, види.
- 1.4. Поняття про підручник, його структура, функції.
- 1.5. Вимоги до навчальних підручників.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2. 1. Віднайдіть у п. 22 Державному стандарті базової середньої освіти (2020) положення про фізкультурну освітню галузь у таких аспектах:

- а) мета освітньої галузі;

б) завдання освітньої галузі для здобувачів;
в) вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти (додаток 1, освітня галузь «Фізична культура»).

2.2. Проаналізуйте модельну освітню програму «Фізична культура. 5-6 класи» в таких позиціях:

1) Пояснювальна записка:

Мета, ціннісні орієнтири, завдання, принципи.

Пріоритети змісту і структура програми.

Шляхи реалізації програми та особливості організації освітнього процесу з предмету «Фізична культура» (адаптаційний цикл).

2) Перелік модулів.

3) Характеристика одного із модулів (за вибором).

2.3. Проаналізуйте навчальні підручники освітньої галузі «Фізична культура» (5-9 класи, за вибором). Зробіть дидактичний аналіз підручника (вибір підручника – за бажанням студента). Спочатку подайте бібліографічний опис підручника: автор, назва, місто видання, назва видавництва, рік, кількість сторінок.

1. Чинники, що забезпечують якість поліграфічного виконання підручника: а) читабельність шрифту, наявність шрифтових виділень; б) формат видання; в) якість ілюстративного матеріалу; г) міцність та надійність книжкового блоку.

2. Чинники, що забезпечують якість змісту: а) відповідність навчальній програмі; б) добре структурування змісту; в) доступність навчального апарату; г) інтегративний підхід у висвітленні матеріалу.

3. Чинники, що формують якість методичного забезпечення: а) наявність апарату організації засвоєння; б) наявність апарату орієнтування; в) доцільність ілюстративного матеріалу; г) наявність різнорівневих завдань.

Література та джерела:

Державний стандарт базової середньої освіти. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/

Кодлюк Я. П. Підручник для школи: теорія і практика. Тернопіль : Підручники і посібники, 2004. 288 с.

Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник. Київ: Абрис, 1997. С. 60 – 73.

Модельна освітня програма «Фізична культура. 5-6 класи». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr-5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Fiz.kult.5-6.kl.Pedan.ta.in.22.08.2022.pdf>

Чайка В. Основи дидактики : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2002. С. 84 – 88.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема. Задача змістового модуля 1 «Загальні основи педагогіки. Дидактика» (теми 1–5).

Мета. Практичне заняття спрямоване на узагальнення, систематизацію та перевірку знань студентів із основ педагогічної науки та дидактики, охоплених темами 1–5 змістового модуля. Заняття передбачає оцінку рівня засвоєння теоретико-практичних положень педагогіки, розвитку та виховання особистості, професії вчителя, процесу навчання та методів організації освітнього процесу. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: систематизувати та узагальнювати знання з педагогіки та дидактики; аналізувати основні закономірності розвитку, виховання та навчання школярів; оцінювати педагогічні процеси та методи організації навчання; формувати аргументовані відповіді у письмовій та усній формі; здійснювати само- та взаємоперевірку знань для підвищення рівня професійної підготовки; готуватися до практичного застосування отриманих знань у майбутній педагогічній діяльності. Завдання включають роботу з білетами, письмовими завданнями та тестуванням, що сприяє розвитку аналітичних, комунікативних та організаційних компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. ПІДГОТОВКА ДО ПЕРЕВІРКИ, САМО- І ВЗАЄМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ
СТУДЕНТІВ ІЗ ОСНОВНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ

Тема 1. Педагогіка як наука.

Тема 2. Розвиток, виховання і формування особистості.

Тема 3. Професія вчителя у суспільстві

Тема 4. Процес навчання, його закономірності та принципи.

Тема 5. Зміст, методи, засоби, технології, форми організації навчання, контроль навчальних досягнень школярів.

2. ЗДАЧА ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1 (МОЖЛИВІ ФОРМИ – УСНЕ ОПИТУВАННЯ (СПІВБЕСІДА), ПИСЬМОВИЙ ВИКЛАД, ТЕСТУВАННЯ)

2.1. Отримати пропонування варіант питань (білету). Уважно прочитати завдання (інструкцію).

2.2. Виконати подані завдання (для письмової роботи записати, для усної відповіді – упорядкувати тези).

2.3. Зосередитись і уважно перевірити правильність виконаної роботи.

2.4. Здати контрольну модульну роботу для перевірки.

Варіанти модульної контрольної роботи

Варіант 1

1. Назвати сучасні визначення поняття «педагогіка».

2. Розкрити особливості формування і розвитку молодшого школяра.

3. Скласти структурно-логічну схему «Професійно зумовлені вимоги до вчителя».

Варіант 2

1. Назвати предмет педагогіки.

2. Проаналізувати вікову періодизацію особистості у працях Я. А. Коменського.

3. Скласти структурно-логічну схему «Етапи засвоєння знань».

Варіант 3

1. Назвати джерела педагогіки.

2. Обґрунтувати роль спадковості як чинника формування особистості.

3. Скласти структурно-логічну схему «Ключові компетентності за Державним стандартом базової середньої освіти (2020)».

Варіант 4

1. Назвати основні поняття педагогіки.

2. Розкрити особливості формування та розвитку підлітка.

3. Скласти структурно-логічну схему «Історичний шлях становлення професії вчителя».

Варіант 5

1. Назвати галузі педагогіки.

2. Обґрунтувати принципи навчання за народною педагогікою. До кожного принципу підберіть прислів'я та приказки, які відображають його суть.

3. Скласти структурно-логічну схему «Вимоги до сучасного уроку».

Варіант 6

1. Визначте поняття «розвиток особистості».

2. Розкрити суть принципу гуманізму в навчанні.

3. Скласти структурно-логічну схему «Я. А. Коменський про вимоги до вчителя».

Варіант 7

1. Назвати основні поняття і категорії дидактики.

2. Вказати народні прислів'я, що відображають зміст спадковості як чинника формування особистості.

3. Скласти структурно-логічну схему «Види, форми та методи контролю знань».

Варіант 8

1. Назвати теоретичні методи науково-педагогічного дослідження.

2. Розкрити суть принципу наочності знань.

3. Висловити свої міркування щодо навчання у школі дітей з шестирічного віку: «за» і «проти».

Варіант 9

1. Назвати характерні ознаки процесу навчання.

2. Проаналізувати основні етапи розвитку педагогіки.
3. Скласти порівняльну таблицю спільного та відмінного у шкільному та науковому пізнанні.

Варіант 10

1. Назвати етимологію (походження) терміну «педагогіка».
2. Проаналізувати поради В. Сухомлинського як правила навчання.
3. Скласти порівняльну характеристику структури процесів викладання та учіння, вказавши на їх спільні риси та відмінності.

Варіант 11

1. Назвати основні завдання педагогіки як науки.
2. Розкрити вікові та індивідуальні особливості розвитку молодших школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Функції перевірки та оцінювання знань учнів».

Варіант 12

1. Вказати основні чинники формування і розвитку особистості.
2. Розкрити суть принципу індивідуального підходу в навчанні школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Ключові компетентності НУШ».

Варіант 13

1. Назвати галузі спеціальної педагогіки.
2. Розкрити вплив середовища на розвиток і формування особистості.
3. Обґрунтувати актуальність вимог до вчителя у статуті Луцької братської школи (1624 року).

Варіант 14

1. Назвати складові змісту освіти.
2. Охарактеризувати словесні методи навчання школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогічні принципи (вимоги) до перевірки та оцінювання знань учнів».

Варіант 15

1. Визначити поняття «державний стандарт базової середньої освіти», його структуру.
2. Охарактеризувати методи навчання за рівнем пізнавальної активності учнів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогіка як наука».

Варіант 16

1. Назвати основні документи, в яких відображається зміст освіти та навчання.
2. Охарактеризувати методи навчання за логікою викладу навчального матеріалу.
3. Скласти структурно-логічну схему «Методи перевірки знань учнів».

Варіант 17

1. Визначити поняття «освітня програма».
2. Проаналізувати умови оптимального вибору та поєднання методів і засобів навчання в сучасній школі.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогічні вимоги до перевірки знань школярів».

Варіант 18

1. Визначити поняття «навчальний підручник».
2. Охарактеризувати засоби навчання у сучасній школі.
3. Скласти структурно-логічну схему «Типологія (класифікація) та структура уроків у сучасній школі».

Варіант 19

1. Назвати основні теорії освіти.
2. Охарактеризувати практичні методи навчання школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Підготовка вчителя фізичної культури до уроку».

Варіант 20

1. Визначити поняття «урок».
2. Розкрити суть ігрових технологій навчання.
3. Скласти структурно-логічну схему «Проблема інклюзивного навчання».

Література:

Та, що подана лектором до тем лекційних занять вивченого модуля.

Рекомендована література до практичних і семінарських занять в межах вивченого модуля.

Додаткова література, яку ви самостійно опрацювали в процесі виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи.

Самостійна робота студентів

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 1

ТЕМА	Основні етапи розвитку педагогіки.
МЕТА	Сприяти формуванню системного уявлення про історичний розвиток педагогічної науки, її етапи, ключові ідеї та представників, а також здатності аналізувати й порівнювати різні підходи до педагогічної думки. Основні цілі: ознайомити студентів із періодизацією розвитку педагогіки за Ф. Гофманом та М. Фіцулою; з'ясувати особливості кожного етапу розвитку педагогічної думки та його вплив на сучасну освіту; навчити виділяти основні педагогічні ідеї та цитати з історичних джерел (Біблія, твори класиків педагогіки); розвивати навички аналізу та порівняння педагогічних концепцій різних епох для формування професійної компетентності.
Опорні поняття	педагогіка, стадії розвитку педагогіки, мудрість виховання, педагогія, народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка, антична педагогіка, Я. А. Коменський
Завдання для студентів	<u>1. Проаналізувати періоди розвитку педагогіки за Ф. Гофманом</u> (книга «Мудрість виховання. Педагогія. Педагогіка»: 1) мудрість виховання (період людства від примітивного педагогічного мислення до мислення перевіреного досвідом; джерела – стародавні єгипетські папіруси, «Книга притч Соломонових» та ін.); 2) «пайдагогія» (названий у стилі письменників епохи Відродження) – педагогічна думка стародавньої Греції; педагогічні знання є частиною політичних, філософських і психологічних знань; 3) формування педагогіки як самостійної наукової теорії (пов'язане з іменем видатного чеського педагога Я. А. Коменського і його працею «Велика дидактика»). 2. Виписати вислови із Біблії («Книга притч Соломонових»). 3. Описати стадії педагогіки за М. Фіцулою (навчальний посібник «Педагогіка»): 1. Народна педагогіка. 2. Духовна педагогіка. 3. Світська педагогіка. Вказати суть кожної стадії розвитку педагогіки, зазначити її представників.
Літера-тура	1. Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ: Центр навч. літератури, 2006. С. 101-155. 2. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С. 14-17.
Питання самоконтролю	1. Назвіть античних філософів, які розглядали педагогічні питання. 2. Вкажіть етапи розвитку педагогіки за Ф. Гофманом. 3. Назвіть джерела народної педагогіки. 4. Зазначте представників духовної педагогіки. 5. Вкажіть значення Я. А. Коменського у розвитку європейської педагогіки.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 2

ТЕМА	Українська етнопедагогіка про формування і розвиток особистості дитини.
МЕТА	Сприяти засвоєнню знань про традиційні українські підходи до виховання та розвитку дитини, формування умінь аналізувати вплив ключових чинників на

	особистість та практично застосовувати народні педагогічні методи. Основні цілі: ознайомити студентів із поглядами української етнопедагогіки на формування особистості дитини; виявити засоби усної народної педагогіки, які впливають на розвиток дитини; проаналізувати роль спадковості, середовища та виховання у формуванні особистості за народними уявленнями; розвивати навички системного аналізу педагогічних джерел і застосування етнопедагогічних ідей у сучасній освітній практиці.
Опорні поняття	розвиток дитини, формування особистості, етнопедагогіка, чинник, виховання, середовище, спадковість.
Завдання	Вивчивши та проаналізувавши посібники з народної педагогіки, віднайти засоби усної народної до таких чинників формування та розвитку особистості дитини: 1. Спадковість. 2. Середовище. 3. Виховання.
Література	1. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2005. С. 17-21. 2. Народна педагогіка : світовий досвід / уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. Київ: Знання-Прес, 2003. – С.7 – 9. 3. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. Київ : Рад. школа, 1985. С. 41 – 43. 4. Українське народознавство / за ред. С.П. Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф. Кирчіва. Львів : Фенікс, 1994. – С. 49. 5. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. – С.54.
Питання самоконтролю	1. Назвіть суттєві ознаки поняття «розвиток особистості». 2. Вкажіть народні уявлення про формування особистості. 3. Який чинник формування особистості відображений у прислів'ї «Яке коріння – таке й насіння»? 4. Назвіть два чинники розвитку особистості поєднані у прислів'ї «Яка гребля, такий млин: який батько, такий і син». 5. Зазначте народне прислів'я, у змісті якого відображається виховний вплив середовища.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 3

ТЕМА	Класики педагогіки про вимоги до вчителя.
МЕТА	Сприяти засвоєнню історико-педагогічного досвіду щодо професійних та моральних вимог до вчителя, формуванню умінь аналізувати педагогічні джерела та порівнювати підходи видатних педагогів до ролі наставника у навчанні і вихованні. Основні цілі: опрацювати твори класиків педагогіки й виділити ключові вимоги до професії вчителя; визначити морально-етичні, професійні та психологічні якості, що забезпечують ефективну педагогічну діяльність; порівняти історичні підходи до професійної підготовки та формування вчителя; розвинути навички аналітичного та критичного осмислення педагогічних джерел, застосування їхніх ідей у сучасній освітній практиці.
Опорні поняття	вчитель, педагог, вимоги до особи вчителя.

Завдання	Опрацювати низку історико-педагогічних джерел, твори видатних педагогів та визначити актуальні вимоги до професії вчителя: 1. Я. А. Коменський «Закони добре організованої школи» (глава XXI «Закони для учителів»). 2. К. Д. Ушинський «Про користь педагогічної літератури». 3. О. В. Духнович «Народная педагогія» (розділ «Основні якості наставника»). 4. В. О. Сухомлинський «Сто порад учителю» (порада 1, частина I «Що таке покликання до праці вчителя? Як воно формується»). 5. Виписати із підручників та посібників з історії педагогіки вимоги до вчителя, які сформулювали Марк Фабій Квінтіліан, А. Дистервег, Й. Песталоцці, С. Русова, А. Макаренко).
Література	1. Бойчук П. М., Марчук С. С., Пушкар Н. С. Ярошук Н. П. Професійні якості педагога та його підготовка в контексті ідей К. Д. Ушинського. <i>Академічні студії. Серія «Педагогіка»</i>. 2023. Вип. 4. С. 3–10. 2. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / за ред. В.Г. Кременя. Київ : Знання, КОО, 2003. – С.200-205. 3. Коваленко Є.І., Белкіна Н.І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – С. 175-178. 4. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю. <i>Вибрані твори в п'яти томах</i>. Т.2. Київ : Рад. школа, 1976. С. 419 – 422. 5. Ушинський К. Д. Про користь педагогічної літератури. <i>Вибрані педагогічні твори : в 2-х т.</i> – Т.1. Київ: Рад. школа, 1983. – С. 9-25. 6. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки / за заг. ред. С.А. Литвинова. Київ : Рад. школа, 1961. С.517-522.
Питання для само-перевірки	1. Зазначте вимоги до особи вчителя за Квінтіліаном. 2. Які вимоги до вчителя висуває Я.А. Коменський? 3. Які якості до вчителя виділяють більшість відомих педагогів? 4. Який відомий педагог порівнює працю вчителя із працею лікаря? 5. Які вислови К.Д. Ушинського про вчителя вам сподобались найбільше?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 4

ТЕМА	Класики педагогіки про принципи та правила навчання.
МЕТА	Сприяти формуванню у студентів цілісного уявлення про історично-теоретичні основи навчання, розкриттю дидактичних принципів та правил, запропонованих видатними педагогами, а також розвитку умінь порівнювати підходи різних авторів і застосовувати їх у сучасній освітній практиці.
Опорні поняття	Дидактика, принципи навчання, правила навчання.
Завдання	1. Віднайти думки античних філософів про поради навчання учнів. 2. Виписати із праці Я.А. Коменського «Велика дидактика» такі глави: «Загальні вимоги навчання і учіння, тобто як навчати і вчитися» (гл.16); «Основи легкості навчання і учіння» (гл.17); 3. Проаналізувати класифікацію правил навчання А. Дистервега за працею «Керівництво для освіти німецьких вчителів» у таких аспектах: а) правила навчання, що відносяться до учня, суб'єкта; б) правила навчання, що стосуються навчального матеріалу, об'єкта; в) правила навчання відповідно до зовнішніх умов, часу, місця; г) правила навчання, що стосуються вчителя. 4. Проаналізувати працю О. Духновича «Народная педагогія» з погляду розкриття проблеми дидактичних вимог. Проілюструвати думками педагога. 5. Виписати думки видатних педагогів про принцип гуманізму в навчанні учнів.

Література	Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. С. 107 – 136, 360 – 423. Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва : навч. посіб. Тернопіль, 1996. С. 149 – 153, 282 – 302, 359 – 364. Русова С. Вибрані педагогічні твори : У 2 кн. Київ : Либідь, 1997. Кн. 2. С. 210 – 222. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : В 2-х т. Київ : Рад. школа, 1983. Т.2. С. 327 – 325. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки / за заг. ред. С. А. Литвинова. Київ : Рад. школа, 1961. С. 517 – 523. Чайка В. Основи дидактики : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2002. С. 54 – 75.
Питання для контролю	Вкажіть правила навчання Я. Коменського. Зазначте класифікацію принципів навчання А. Дистервега. Укажіть принципи навчання О. Духновича. Які правила дотримання принципу гуманізму в навчанні?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 5

ТЕМА	Державний стандарт базової середньої освіти.
МЕТА	Сприяти осмисленому засвоєнню змісту Державного стандарту базової середньої освіти, розкриттю його ціннісних орієнтирів, ключових компетентностей, освітніх галузей та особливостей фізичного виховання, а також розвитку навичок аналітичної роботи з нормативними документами в освітній сфері. Вивчити та проаналізувати структуру Державного стандарту базової середньої освіти. Збагатити знання студентів особливостями компетентнісного підходу у навчанні. Виявити нові тенденції у змісті сучасної середньої освіти.
Опорні поняття	Державний стандарт, базова середня освіта, Базовий навчальний план, інваріантна складова, варіативна складова, освітні галузі.
Завдання	Опрацювати Державний стандарт базової середньої освіти (2020) у таких аспектах: 1. Мета базової середньої освіти та ціннісні орієнтири (п.4). 2. Ключові компетентності (п. 7). 3. Освітні галузі (п.10). 4. Мета освітньої галузі фізичної культури (п.22).
Література	Державний стандарт базової середньої освіти (2020).
Питання для само-контролю	1. Що таке Державний стандарт базової середньої освіти ? 2. Які компетентності зазначаються в Державному стандарті? 3. Яка мета освітньої галузі “Фізична культура”? 4. Які класи охоплює цей стандарт?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ. ШКОЛОЗНАВСТВО»

Семінарські заняття

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема. Виховний вплив методів заохочення та покарання на особистість.

Мета. Семінарське заняття спрямоване на з'ясування сутності методів заохочення та покарання у вихованні школярів, визначення психолого-педагогічних умов їх ефективного застосування та аналіз історико-педагогічних і сучасних підходів до дисципліни й мотивації учнів. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: аналізувати психолого-педагогічні основи методів заохочення та покарання; порівнювати історичні та сучасні підходи до застосування дисципліни в навчальному процесі; визначати ефективні способи заохочення та покарання з урахуванням індивідуальних особливостей учнів; формувати гуманістичний і особистісно орієнтований підхід у вихованні; систематизувати знання про види заохочення та покарання та їх вплив на розвиток особистості; планувати освітню діяльність з урахуванням психолого-педагогічних і фізіологічних особливостей школярів. Завдання спрямовані на роботу з педагогічними джерелами, складання таблиць, підготовку міркувань для диспутів, аналіз народних казок, прислів'їв і приказок, а також розробку педагогічних пропозицій, що сприяє розвитку аналітичних, дослідницьких та комунікативних компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1.1. Видатні педагоги та психологи про заохочення та покарання дітей.

1.2. Методи заохочення та покарання дітей в народній педагогіці.

1.3. Психологічні основи методів заохочення та покарання школярів.

1.4. Суть методу заохочення.

1.5. Суть методу покарання.

1.6. Психолого-педагогічні умови використання методів заохочення та покарання школярів.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Опрацювати педагогічну літературу і виписати думки видатних педагогів на проблему заохочення та покарання:

а) «Домострой» (XVI ст.) статті: «Як дітей своїх виховати у всякому повчанні і страху Божому», «Як дітей вчити і страхом рятувати»;

б) Я. А. Коменський про закони відносно дисципліни (за працею «Закони добре організованої школи»);

в) Дж. Локк про покарання (за працею «Думки про виховання»);

г) С. Френе про заохочення та покарання (за працею «Педагогічні інваріанти»);

д) Януш Корчак про покарання (за працею «Як любити дітей»);

ж) Т. Лубенець «Про покарання в дитячому віці і шкільну дисципліну»;

з) А. Макаренко про заохочення та покарання вихованців (за працею «Педагогічна поема»);

е) В. Сухомлинський «Виховання без покарань»;

є) Р. Кемпбелл про дисципліну, покарання та заохочення (за працею «Як насправді любити дітей»).

2.2. Скласти таблицю «Види заохочення та покарання вихованців»:

Види заохочення	Види покарання

2.3. Підібрати міркування до диспуту: «Покарання дітей: за і проти».

2.4. Проаналізувати правила покарання дітей психолога В. Леві.

2.5. Виписати народні прислів'я та приказки про заохочення та покарання.

2.6. Віднайти українські народні казки, в яких йдеться про виховну роль покарань / заохочень.

2.7. Підібрати питання для батьківських зборів на тему: «Гуманістичний підхід у покаранні та заохоченні дітей»

2.8. Підготувати реферат на одну із тем.

Тематика рефератів. Проблема покарання дітей батьками у Біблії. Історичний характер методів заохочення та покарання. К. Ушинський про заохочення та покарання учнів. М. Монтессорі про покарання вихованців. Я. Коменський про заохочення та покарання учнів. Педагогічні правила покарання вихованців. Педагогічні правила заохочення вихованців. Дж. Локк про покарання дітей. В. Сухомлинський про методи покарання у вихованні. А. Макаренко про дисципліну та покарання. Т. Лубенець про покарання у дитячому віці. Види заохочень учнів у сучасній школі. Народна педагогіка про методи покарання та заохочення. Р. Кемпбелл про дисципліну та покарання.

Література:

Аненкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка : модульний курс : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2010. С. 434. – 435.

Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С. 157 – 159.

Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Кременя. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 308.

Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / за ред. В. Г. Кременя. Київ : Знання, КОО, 2003. С. 439 – 448.

Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. С. 221 – 229.

Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. С. 181 – 182, 190 – 197, 609, 617 – 619.

Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання-Прес, 2003. С. 213 – 218.

Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. Харків : ОВС, 2002. С. 142 – 148.

Макаренко А.С. Лекції про виховання дітей. *Твори : в 7 т.* Київ : Рад. школа, 1957. Т. 4; Покарання й міри впливу. Т. 5. С. 42 – 52; Дисципліна, режим, покарання і заохочення. С.133 – 163.

Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ : Рад. школа, 1985. С. 75 – 79.

Сухомлинський В. О. *Вибрані твори. В 5 томах.* Київ: Рад. школа, 1977. Т. 5; Виховання без покарань. С. 343 – 347; Обережно: дитина! С. 422 – 426.

Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки / за заг. ред. С. А. Литвинова. Київ : Рад. школа, 1961. С. 37 – 38, 506 – 514.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема. Видатні педагоги про сімейне виховання.

Мета. Семінарське заняття спрямоване на вивчення та аналіз ідей видатних українських і зарубіжних педагогів щодо родинного виховання, визначення актуальних підходів до формування особистості дитини у сім'ї та осмислення ролі батьківського авторитету й любові в сучасних умовах виховання. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: аналізувати історико-педагогічні джерела та педагогічні праці щодо сімейного виховання; порівнювати підходи різних педагогів до організації виховання у сім'ї; визначати роль батьківського авторитету, любові та підтримки у розвитку особистості дитини; оцінювати актуальність педагогічних ідей класиків для сучасної родини; систематизувати знання про форми і методи виховання дітей у сімейному середовищі; планувати освітню та виховну діяльність, враховуючи психолого-педагогічні особливості сімейного впливу на дитину. Завдання спрямовані на роботу з джерелами, аналіз казок, притч і педагогічних текстів, підготовку рефератів та презентацій, що сприяє розвитку аналітичних, дослідницьких і комунікативних компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1.1. Ян Коменський про виховання дітей у сім'ї.

- 1.2. Йоганн Песталоцці про сімейне виховання.
- 1.3. Фрідріх Фребель про виховання дітей у сім'ї.
- 1.4. Григорій Сковорода про родинне виховання.
- 1.5. Костянтин Ушинський про сімейне виховання.
- 1.6. Софія Русова про виховання дітей у сім'ї.
- 1.7. Антон Макаренко про сімейне виховання.
- 1.8. Василь Сухомлинський про батьківське виховання.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Віднайти та проаналізувати думки Я. Коменського із праці «Материнська школа» про способи фізичного розвитку дітей у сім'ї (Розділ V «В який спосіб слід розвивати у дітей здоров'я та силу»). Обґрунтувати ідеї педагога, які є актуальними під час підготовки дітей до школи (Розділ XII «У який спосіб слід батьки мають готувати своїх дітей до школи»).

2.2. Віднайти у притчі Г. Сковороди «Вдячний Єродій» умови успішного виховання.

2.3. Проаналізувати думки К. Ушинського, як багатодітного батька, на виховання дітей та місце матері у виховному впливові.

2.4. З'ясувати види батьківського авторитету за працею А. Макаренка «Лекції про виховання» (лекція 2 «Про батьківський авторитет»). Визначити актуальність ідей для сучасної практики родинного виховання.

2.5. Проаналізувати види батьківської любові за працею В. Сухомлинського «Батьківської педагогіки». Прочитайте «Лист до дочки» В. Сухомлинського та окресліть коло проблем, які піднімає батько-Сухомлинський.

2.6. Підготувати і захистити реферат (за бажанням студента) на одну із тем:

Тематика рефератів: Батьківська школа В. Сухомлинського. В. Сухомлинський про виховання без покарань. Порівняльна характеристика батьківського авторитету в педагогічній творчості В. Сухомлинського та А. Макаренка. Порівняльна характеристика батьківського авторитету й сімейного середовища в концепціях родинного виховання Василя Сухомлинського та Януша Корчака. Порівняльна характеристика педагогічних праць А. Макаренка «Книга для батьків» і В. Сухомлинського «Батьківська педагогіка». Використання ідей А. Макаренка в практиці сучасного сімейного виховання. Орієнтири до написання окремих рефератів: 1. Праця В. Сухомлинського «Батьківська педагогіка» (розділ 5 «Сім'я і школа», стаття «Виховання без покарань»). 2. Праця В. Сухомлинського «Батьківська педагогіка» (розділ «Батьківський авторитет», статті «Батьківська любов і воля», «Важливий бік батьківського авторитету»). 3. Праця А. Макаренка «Виховання в сім'ї» (стаття «Про батьківський авторитет»). 4. Праця В. Сухомлинського «Батьківська педагогіка» (розділ «Батьківський авторитет», статті «Батьківська любов і воля», «Важливий бік батьківського авторитету»); праця Януша Корчака «Як любити дітей».

Література:

- Бойчук П. М. Педагогічний аналіз концепцій сімейного виховання А. С. Макаренка та В. О. Сухомлинського. *Вісник Запорізького національного університету*. 36. наук. статей. Пед. науки. Вип. 1. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2008. С. 13 – 18.
- Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / за ред. В. Кременя. Київ: Знання, КОО, 2003. 766 с.
- Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.
- Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. Тернопіль, 1996. 436 с.
- Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки. Тернопіль, 1994. 388 с.
- Марчук С., Чемерис І. Здоров'язбережувальний потенціал філософсько-педагогічної спадщини Григорія Сковороди в контексті сучасної освіти. *Формування педагога майбутнього: виклики сьогодення, цінності та міжнародний ракурс: колективна монографія* / Н. Денисенко, С. Марчук, І. Чемерис, Г. Голя, І. Кліш, М. Юхименко, М. Козігора, І. Ковальчук, О. Федорчук. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2025. С. 33–87.
- Макаренко А. С. Книга для батьків. Київ : Рад. школа, 1978. 326 с.
- Макаренко А. С. Лекції про виховання дітей. Київ: Рад. школа, 1978. С. 255 – 312.
- Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги / під заг. ред А. М. Бойко. Київ : Професіонал, 2004. С. 504 – 529, 542 – 570.
- Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ: Рад. школа, 1987. 264 с.
- Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки / за заг. ред. З. Н. Борисової. Київ: Вища школа, 2004. 511 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. Сучасні засади внутрішкільного керівництва в закладі загальної середньої освіти.

Мета. Семінарське заняття спрямоване на вивчення специфіки управлінської діяльності в сучасному закладі загальної середньої освіти, розкриття змісту, структури та форм керівництва, а також на аналіз нормативно-правових основ і практичних підходів до організації внутрішкільного управління. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: аналізувати нормативно-правові документи та внутрішкільні акти щодо організації управління; визначати структуру і функціональні обов'язки керівника та заступників директора ЗЗСО; порівнювати стилі управління та оцінювати їх ефективність у сучасних умовах; оцінювати роль педагогічної ради, загальних зборів і учнівського самоврядування у внутрішкільному керівництві; систематизувати знання про організаційні форми управління освітнім закладом; планувати практичні управлінські заходи, враховуючи психолого-педагогічні та соціальні особливості освітнього середовища. Завдання передбачають роботу з нормативними документами, аналіз внутрішкільних процедур, дослідження управлінської практики конкретних шкіл та підготовку рефератів, що сприяє розвитку аналітичних, дослідницьких і комунікативних компетентностей майбутніх керівників закладів освіти.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1.1. Нормативно-правові аспекти управління освітнім закладом (Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020)).

1.2. Загальні збори (конференція).

1.3. Педагогічна рада.

1.4. Керівник ЗЗСО.

1.5. Функціональні обов'язки заступників директора ЗЗСО.

1.6. Стилi керівництва в освітньому закладі.

1.7. Учніське самоврядування

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Проаналізуйте статут ЗЗСО в тій частині, що стосується управління навчальним закладом.

2.2. Ознайомтесь із внутрішкільними документами – інструкціями посадових обов'язків директора закладу та його заступників.

2.3. Вивчіть досвід однієї з шкіл щодо проблем управлінської діяльності. Оформіть його у довільній формі.

2.4. Напишіть реферат-повідомлення. Оформіть його згідно вимог, захистіть перед аудиторією. Тематика рефератів: Проблеми оцінювання управлінської діяльності керівника ЗЗСО. Стандарти управлінської кваліфікації керівника навчального закладу. Досвід роботи управлінської діяльності директора ЗЗСО (на конкретному прикладі). Школа і освіта – це громадська справа, обов'язок громади – опіка над ними. Демократизм як першооснова управлінської діяльності директора школи. Професійні якості директора школи. Помилки управлінської діяльності молодого директора школи (директора-початківця). «Учителем школа стоїть» та її директором. Учніське самоврядування в сучасній школі.

Література та джерела:

Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С. 427 – 443.

Закон України «Про освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>

Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання – Прес, 2003. С. 362 – 372.

Онишків З. М. Основи школознавства : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2003. С. 4 – 20, 64 – 67.

Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С. 426 – 436.

Практичні заняття

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема. Технологія виховання школярів.

Мета. Практичне заняття спрямоване на вивчення теоретико-технологічних аспектів виховання школярів у різних сферах: розумовій, моральній, трудовій, фізичній та естетичній. Заняття дозволяє проаналізувати сучасні підходи до формування здорового способу життя, моральних цінностей та професійної орієнтації учнів у контексті родинного та шкільного виховання. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: аналізувати види виховання та їх цілі, зміст і засоби реалізації; планувати та організовувати виховні заходи, спрямовані на інтелектуальний, моральний, трудовий, фізичний та естетичний розвиток учнів; складати дидактичні матеріали (словнички, таблиці, консультації для батьків) для ефективного виховного впливу; застосовувати знання про здоровий спосіб життя для формування фізичної та психоемоційної компетентності учнів; порівнювати погляди видатних педагогів (Я. Коменського, К. Ушинського, В. Сухомлинського) щодо фізичного та морального виховання; планувати та проводити інтерактивні форми роботи (дискусії, ділові ігри, фізкультхвилинки) для молодших школярів; враховувати психолого-педагогічні та фізіологічні особливості дітей при організації виховного процесу. Практичні завдання спрямовані на роботу з теоретичними джерелами, аналіз виховних заходів, розробку програм та дидактичних матеріалів, що сприяє розвитку аналітичних, організаційних і комунікативних компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1.1. Основні напрями морального виховання учнів:

1.2.1 патріотичне виховання;

1.2.2. статеве виховання;

1.2.3. екологічне виховання.

1.2. Розумове виховання дітей в сім'ї.

1.3. Моральне виховання дітей у сім'ї.

1.4. Професійна орієнтація учнів. Зв'язок трудового і економічного виховання.

1.5. Трудове виховання дітей в сім'ї.

1.6. Естетичне виховання дітей в сім'ї

1.7. Фізичне виховання дітей в сім'ї

1.8. Здоровий спосіб життя школярів – важливий пріоритет сучасної освіти: поняття, складові, шляхи формування

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Скласти словничок основних понять і термінів:

2.1.1 розумового виховання;

2.1.2. морального виховання;

2.1.3 трудового виховання;

2.1.4 естетичного виховання;

2.1.5 фізичного виховання

2.2. Підготувати перелік виховних заходів з метою розумового розвитку школярів у рамках «Тижня інтелектуалів».

2.3. Заповнити таблицю «Естетичне та фізичне виховання школярів».

Характеристики виховання	Естетичне виховання	Фізичне виховання
Визначення (зміст поняття)		
Мета		

Завдання		
Принципи		
Зміст		
Засоби		
Шляхи		
Форми		
Система		

2.4. Підготувати бесіду на морально-етичну тему (вік дітей (клас) – за вибором студента).

2.5. Розробіть зміст консультацій для батьків на одну із тем: «Як дитина бігає, грається, то її здоров'я усміхається»; «У здоровому тілі – здоровий дух»; «Здоровий не знає, який він багатий».

2.6. Складіть програму «Турбота про здоров'я дитини».

2.7. Ділова гра. Проведення фізкультхвилинки для молодших школярів

2.8. Виписати думки про фізичне виховання дітей таких видатних педагогів як Я. Коменський; К. Ушинський, В. Сухомлинський.

Література та джерела:

Амосов М. Філософія здоров'я. *Рідна школа*. 2004. № 1. С. 76 – 78.

Валеологія : ін форм.-метод. зб. / А.І. Погребняк Київ : Знання України, 1996. 336 с.

Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С. 113 – 131.

Зайченко І. В. Педагогіка : навч. посіб., 2 – е вид. Київ : Освіта України, 2008. С. 280 – 282, 288 – 290.

Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання-Прес, 2003. С. 238 – 276.

Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч.посіб. Харків : ОВС, 2002. С. 88 – 108.

Марчук С., Ковальчук І., Чемерис І. *Здоров'язбережувальна освіта у філософській спадщині Г. Сковороди як актуальна науково-педагогічна проблема*. Acta Paedagogica Volyniensis. 2024. Вип. 1. С. 16–25.

Марчук С. С. Методичні засади фізичного виховання школярів у педагогічній спадщині Костянтина Ушинського. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2020. № 1 (49). С. 29–35.

Марчук С. С. Окреслення мети і завдань фізичного виховання особистості у педагогіці К. Ушинського. *Сучасна наука та освіта Волині : зб. матеріалів наук.-практ. онлайн-конф. (20 листопада 2020 р.)* / упоряд., голов. ред. О. Ю. Ройко. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. С. 78–80.

Марчук С. С. Порівняльний аналіз педагогічних ідей видатних слов'янських мислителів Я. А. Коменського і К. Д. Ушинського щодо проблеми фізичного виховання дітей. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2012. Вип. 96. С. 136–140.

Сухомлинський В. О. Здоров'я, здоров'я і ще раз здоров'я. *Вибрані твори : в 5 т.* Т. 3. Київ : Рад. школа, 1977. С. 103 – 111.

Сухомлинський В. О. Павлиська середня школа. *Вибрані твори. В 5 томах*. Київ : Рад. школа, 1977. Т. 4. С. 31 – 392.

Ушинський К. Д. Нервова втома і нервове подразнення. *Вибрані педагогічні твори : в 2-х т.* Київ: Рад. школа, 1983. Т. 1. С. 222 – 228.

Ушинський К. Д. Праця в її психічному і виховному значенні. *Вибрані педагогічні твори : в 2-х т.* Київ: Рад. школа, 1983. Т. 1. С. 104 – 120.

Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С. 264 – 325.

Цюсь А. В. Фізичне виховання в календарній обрядовості українців. Луцьк: Надстир'я, 2000. 374 с.

Я. А. Коменський. Материнська школа або Про дбайливе виховання юнацтва у перші шість років. *Історія дошкільної педагогіки. Хрестоматія* / упоряд. З.Н. Борисової, В. З. Смалі. Київ : Вища школа, 1990. С. 8 – 22.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. Особливості атестації та сертифікації педагогічних працівників.

Мета. Практичне заняття спрямоване на вивчення нормативно-правових основ атестації та сертифікації педагогічних працівників, визначення їхніх видів, термінів проведення, кваліфікаційних категорій та педагогічних звань. Заняття дозволяє проаналізувати порядок організації атестаційних комісій та особливості сертифікації як інструменту підвищення професійної компетентності вчителів. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: аналізувати нормативно-правові документи щодо атестації та сертифікації педагогів;

визначати основні принципи, мету та види атестації педагогічних працівників; планувати календарний алгоритм проведення атестації у закладі освіти; формулювати кваліфікаційні категорії та педагогічні звання за результатами атестації; визначати етапи проходження сертифікації педагогів; оцінювати значення атестації та сертифікації для професійного розвитку вчителя; застосовувати знання для організації та удосконалення управлінських процесів у закладі загальної середньої освіти. Практичні завдання спрямовані на роботу з нормативними документами, складання таблиць та алгоритмів, що сприяє розвитку аналітичних, організаційних і дослідницьких компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Відповідно до Положення про атестацію педагогічних працівників дати відповіді за такими аспектами:

1.1. Загальні положення

1.2. Порядок створення та повноваження атестаційних комісій.

1.3. Вивчити особливості атестації педагогічних працівників відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту».

1.4. Сертифікація педагогічних працівників.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Заповнити таблицю «Загальні засади атестації педагогічних працівників»

Основні положення	Зміст
Дефініція поняття «атестація педагогічних працівників»	
Мета атестації	
Основні принципи атестації	
Види атестації	

2.2. Складіть календарний алгоритм організації та проведення атестації педагогічних працівників.

2.3. Запишіть кваліфікаційні категорії за результатами атестації.

2.4. Запишіть, які педагогічні звання можуть бути присвоєні за результатами атестації.

2.5. Етапи проходження сертифікації педагогічних працівників.

Література та джерела:

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

3. Положення про атестацію педагогічних працівників. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2021/09/06/Polozh.pro.atest.ped.prats.06.09.pdf>

4. Положення про сертифікацію педагогічних працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF#Text>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. Задача змістового модуля 2 «Теорія виховання. Школознавство» (теми 6–10).

Мета. Практичне заняття спрямоване на узагальнення та систематизацію знань студентів із теоретичних основ педагогіки, дидактики, теорії виховання та школознавства. Заняття передбачає перевірку рівня обізнаності здобувачів освіти щодо закономірностей, принципів і методів виховання, функцій класного керівника, організації спільної виховної роботи школи, сім'ї та громадськості, а також наукових основ управління освітою та закладами загальної середньої освіти. Заняття передбачає розвиток у здобувачів освіти здатності: систематизувати знання з теорії виховання та школознавства; аналізувати закономірності виховання та ефективність різних методів і форм виховної роботи; оцінювати роль класного керівника та взаємодію школи, сім'ї та громади у вихованні особистості; узагальнювати теоретичні положення для практичного застосування в освітньому процесі; формулювати чіткі відповіді на письмові та усні завдання, демонструючи педагогічну компетентність; здійснювати само- і взаємоперевірку знань для підвищення рівня власної підготовки. Завдання спрямовані на

роботу з тестами, білетами, письмовими завданнями та усними відповідями, що розвиває аналітичні, комунікативні та організаційні компетентності майбутнього вчителя.

План

1. ПІДГОТОВКА ДО ПЕРЕВІРКИ, САМО- І ВЗАЄМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ ОСНОВНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ.

Тема 6. Сутність, закономірності та принципи виховання.

Тема 7. Основні напрями (зміст) виховання особистості.

Тема 8. Методи та форми виховання. Виховання особистості в колективі.

Тема 9. Робота класного керівника. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості.

Тема 10. Школознавство. Наукові основи управління освітою та закладами загальної середньої освіти.

2. ЗДАЧА ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2 (МОЖЛИВІ ФОРМИ – УСНЕ ОПИТУВАННЯ (СПІВБЕСІДА), ПИСЬМОВИЙ ВИКЛАД, ТЕСТУВАННЯ).

2.1. Отримати пропонований варіант питань (білету). Уважно прочитати завдання (інструкцію).

2.2. Виконати подані завдання (для письмової роботи записати, для усної відповіді – упорядкувати тези).

2.3. Зосередитись і уважно перевірити правильність виконаної роботи.

2.4. Здати контрольну модульну роботу для перевірки.

Варіанти контрольної модульної роботи

Варіант 1

1. Визначити поняття «виховання», його функції.

2. Розкрити функції, напрями і форми роботи класного керівника.

3. Скласти структурно-логічну схему «Планування роботи закладу загальної середньої освіти».

Варіант 2

1. Визначити зміст і принципи громадянського виховання школярів.

2. Проаналізувати типи і функції сім'ї.

3. Скласти структурно-логічну схему «Облік роботи закладу загальної середньої освіти».

Варіант 3

1. Вказати особливості виховання.

2. Обґрунтувати правові основи сімейного виховання.

3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про розумове виховання».

Варіант 4

1. Назвати головну мету та завдання національної системи виховання в сучасній Україні.

2. Проаналізувати сімейні традиції та обряди українського народу.

3. Скласти структурно-логічну схему «Атестація педагогічних працівників».

Варіант 5

1. Назвати основні принципи виховання.

2. Проаналізувати положення народної педагогіки про трудове виховання.

3. Скласти структурно-логічну схему «Сертифікація педагогічних працівників».

Варіант 6

1. Визначити поняття «колектив», назвати його ознаки, функції.

2. Охарактеризувати народні принципи виховання.

3. Скласти структурно-логічну схему «Керівник закладу загальної середньої освіти».

Варіант 7

1. Назвати основні поняття і завдання розумового виховання учнів.

2. Охарактеризувати методи самовиховання особистості.

3. Скласти структурно-логічну схему «Типи ЗЗСО за Концепцією «Нова українська школа».

Варіант 8

1. Назвати головні завдання морального виховання школярів.

2. Розкрити особливості сертифікації педагогічних працівників.

3. Скласти структурно-логічну схему ««Кодекс цінностей сучасного українського виховання»».

Варіант 9

1. Назвати шляхи і засоби морального виховання учнів.

2. Проаналізувати функціональні обов'язки керівника закладу загальної середньої освіти.

3. Скласти структурно-логічну схему «Видатні педагоги про мету виховання».

Варіант 10

1. Вказати основні завдання та принципи патріотичного виховання школярів.

2. Проаналізувати положення народної педагогіки про методи виховання дітей та молоді.

3. Скласти структурно-логічну схему «Державні органи управління освітою в Україні».

Варіант 11

1. Назвати провідні категорії та завдання естетичного виховання школярів.

2. Проаналізувати мету та види атестації педагогічних працівників.

3. Скласти структурно-логічну схему «Права дитини» (за Декларацією прав дитини).

Варіант 12

1. Назвати мету та завдання трудового виховання школярів.

2. Проаналізувати особливості атестації педагогічних працівників.

3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про фізичне виховання».

Варіант 13

1. Визначити поняття «методи виховання».

2. Проаналізувати коло питань, яке розглядає педагогічна рада ЗЗСО.

3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про трудове виховання».

Варіант 14

1. Назвати мету, завдання, фізичного виховання учнів.

2. Проаналізувати форми роботи класного керівника з сім'ями учнів.

3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти».

Варіант 15

1. Назвати засоби фізичного виховання учнів.

2. Проаналізувати права керівника ЗЗСО за Законом України «Про повну загальну середню освіту».

3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про естетичне виховання».

Варіант 16

1. Визначити поняття «форми виховання»: їх класифікація.

2. Проаналізувати типи закладів ЗЗСО за Законом України «Про повну загальну середню освіту».

3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про моральне виховання».

Варіант 17

1. Назвати методи формування свідомості особистості.

2. Проаналізувати вчення В. Сухомлинського про колектив.

3. Скласти структурно-логічну схему «Повноваження Міністерства освіти і науки України».

Варіант 18

1. Назвати методи організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки.

2. Проаналізувати форми та методи роботи класного керівника з сім'ями учнів.

3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогіка партнерства сім'ї та школи».

Варіант 19

1. Назвати позашкільні форми виховання школярів.

2. Обґрунтувати роль сім'ї у фізичному виховання учнів.

3. Скласти структурно-логічну схему «Органи громадського самоврядування у сфері освіти».

Варіант 20.

1. Назвати структуру дитячого колективу.
2. Проаналізувати основні завдання родинно-сімейного виховання в сучасних у

Література:

Та, що подана лектором до тем лекційних занять вивченого модуля.

Рекомендована література до практичних і семінарських занять в межах вивченого модуля.

Додаткова література, яку ви самостійно опрацювали в процесі виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи.

Самостійна робота студентів

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 6

ТЕМА	Кодекс цінностей сучасного українського виховання.
МЕТА	Визначення основних цінностей сучасного українського виховання та сформулювати у студентів здатність систематизувати цінності в різних сферах життя, аналізувати їх роль у виховному процесі та формувати власну педагогічну позицію. Використовувати отримані знання для розробки власних виховних стратегій і рекомендацій.
Опорні поняття	національне виховання, моральні цінності, абсолютні цінності, цінності сімейного життя, громадянські цінності, національні цінності, цінності особистого життя.
Завдання	Опрацювати книгу О. Вишневецького «Сучасне українське виховання : педагогічні нариси», виписати такі цінності сучасного українського виховання: 1. Абсолютні, вічні цінності та їх антиподи. 2. Основні національні цінності. 3. Основні громадянські цінності. 4. Цінності сімейного життя. 5. Цінності особистого життя.
Література	1. Вишневецький О.І. Сучасне українське виховання : педагогічні нариси. Львів : Львів. обл. наук.-метод. ін-т освіти, 1996. 238 с.
Питання для самоконтролю	1. Назвіть абсолютні цінності, що уособлюють добро. 2. Вкажіть головні національні цінності. 3. Як ви розумієте таку громадянську цінність як рівність громадян перед законом? 4. Назвіть цінності сімейного життя. 5. Які цінності особистого життя для вас є пріоритетними?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 7

ТЕМА	Народна педагогіка про виховання.
МЕТА	Вивчити народно-педагогічний досвід виховання українців. Опрацювати основні ідеї народної педагогіки щодо виховання дітей у сім'ї та навчальному середовищі, проаналізувати традиції морального, трудового, розумового, фізичного та естетичного виховання. Розвинути здатність систематизувати знання про якісні риси особистості, що формуються під впливом народних педагогічних практик, та використовувати народні загадки й ігри як інструменти виховання.
Опорні поняття	Народна педагогіка, народно-педагогічний досвід, усна народна творчість, звичаї, обряди, традиції, зміст родинно-сімейного виховання.

Завдання для студентів	<i>1. Запишіть тези до таких теоретичних питань:</i> 1. Моральне виховання дітей у сім'ї. 2. Провідні ідеї та традиції трудового виховання. 3. Розумове виховання дітей та молоді. 4. Піклування про здоров'я і фізичний розвиток дітей. 5. Естетичне виховання дітей у сім'ї. <i>2. Заповніть таблицю «Якості особистості, які розвиваються у процесі виховання».</i>	
	Якості дитини, які виховуються	Конкретизація якостей, їх зміст (можна ілюструвати мудрослів'ям)
	Моральні	1. Дружба (Друга шукай, а найдеш – тримай, «Друзі пізнаються в біді»).
	Трудові	
	Розумові	
	Естетичні	
	Фізичні	
	<i>3. Запишіть 7-8 народних загадок, загадайте їх студентам групи.</i> <i>4. Підберіть 2-3 народні ігри з метою виховання спритності у дітей.</i>	
Література	1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис : В 2-х Т. Київ: Оберіг, 1991. Т.1. 455 с.; Т.2. 447 с. 2. Ковальчук О.В. Українське народознавство. Київ : Освіта, 1992. 176 с. 3. Народ скаже – як зав'яже. Українські народні прислів'я, приказки, загадки. Київ, 1973. 230 с. 4. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. Київ: вид – во імені Олени Теліги, 2003. С. 225 – 270. 5. Сапіга В.К. Українські народні свята та обряди. Київ: Знання України, 1993. 112 с. 6. Скуратівський В. Місяцелік. Український народний календар. Київ : Мистецтво, 1993. 208 с. 7. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. Київ: Рад. школа, 1985. С. 155 – 222.	
Питання для самоконтролю	1. Які прислів'я та приказки відображають зміст фізичного народного виховного впливу? 2. У яких українських народних казках розкривається значення: а) морального виховання; б) трудового виховання; в) фізичного виховання. 3. Які запропонуєте міркування до диспуту «Народний досвід виховання в сучасних умовах: за і проти».	

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 8

ТЕМА	Взаємини в учнівському колективі, методики їх визначення.
МЕТА	Опрацювати теоретичні та практичні аспекти формування та функціонування учнівського колективу, з'ясувати особливості взаємин між молодшими школярами, ознайомитися з методиками вивчення колективу та міжособистісних взаємин, а також здобути навички аналізу та інтерпретації результатів дослідження дитячих груп.
Опорні поняття	колектив, дитячий колектив, методики вивчення взаємин у дитячому колективі.
Завдання для студентів	Опрацювати рекомендовану літературу та психолого-педагогічну періодику та виконати такі завдання: 1. Поняття та ознаки дитячого колективу. 2. Взаємини у колективі школярів. 3. Методики вивчення дитячого колективу (випишіть із психолого-педагогічної періодици 2-3 методики вивчення дитячого колективу та міжособистісних взаємин) 4. Методики визначення взаємин у дитячому колективі.

Література	1. Анєнкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка : модульний курс : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2010. С. 462-462. 2. Бєх І.Д. Виховання особистості : у 2-х кн. Кн. І : Особистісно-орієнтований підхід. Теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь, 2003. 3. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. С.182-188. 4. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005. С. 158-170. 5. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ: Академвидав, 2009. С. 372-391.
Питання для самоконтролю	1. Що таке колектив? 2. Назвіть ознаки дитячого колективу. 3. Які є взаємини у колективі дітей? 4. Назвіть методики визначення взаємин у дитячому колективі. 5. В чому полягає метод соціометрії ?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 9

ТЕМА	Фізичне виховання учнів у сім'ї.
МЕТА	Проаналізувати теоретичні та практичні аспекти фізичного виховання дітей у сімейному середовищі, з'ясувати завдання, принципи та традиції фізичного розвитку, ознайомитися з нормами харчування, режимом дня та методами загартування, а також сформувати вміння планувати та оцінювати фізичну активність дітей у сім'ї. Вивчити особливості фізичного виховання школярів у сім'ї. З'ясувати роль батьків у фізичному розвитку дітей.
Опорні поняття	Фізичне виховання, сім'я, здоров'я, батьки, режим дня та харчування, здоровий спосіб життя.
Завдання для студентів	<u>Зробити тези до таких питань.</u> 1. Завдання фізичного виховання у сім'ї. 2. Культура харчування у сім'ї. 3. Режим дня у родині. 4. Фізичне загартування дітей у сім'ї. 5. Розкажіть про традиції фізичного виховання у Вашій родині.
Літера-тура	Андрощук Н., Андрощук М. Основи здоров'я і фізична культура (теоретичні відомості). Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. 160 с. Валецька Р. О. Основи валеології : підручник. Луцьк : Волинська книга, 2007. 348 с. Давидюк Г. М. Валеологія. Луцьк : Надстир'я, 1998. 158 с. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч. 1. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 272 с. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч. 2. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 248 с. Шиян Б. М., Папуша В. Г. Теорія фізичного виховання. Тернопіль. Збруч, 2000. 183 с.
Питання самоконтролю	1. Вкажіть роль сім'ї у фізичному розвитку дітей. 2. Вкажіть завдання батьків у фізичному вихованні дітей. 3. Зазначте засоби фізичного виховання дітей у родині. 4. Визначте труднощі фізичного виховання дітей в сучасних умовах.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ № 10

ТЕМА	Основні положення Закону України «Про повну загальну середню освіту».
МЕТА	Ознайомитися зі структурою та основними положеннями Закону України «Про повну загальну середню освіту», зокрема з управлінськими аспектами діяльності закладів загальної середньої освіти, встановити роль установчих документів, керівника закладу та педагогічної ради у забезпеченні якісної освіти. Проаналізувати розділи та статті Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо управління та керівництва закладом освіти.
Опорні поняття	Управління, керівництво, повна загальна середня освіта, керівник закладу, педагогічна рада, ЗЗСО.
Завдання для студентів	1. Вивчити та проаналізувати такі статті Закону: Стаття 33. Установчі документи закладу загальної середньої освіти. Стаття 36. Система управління закладом загальної середньої освіти. Стаття 38. Керівник закладу загальної середньої освіти. Стаття 40. Педагогічна рада. 2. Проаналізувати розділ «Управління у сфері загальної середньої освіти» та його статті (53-57)
Джерела	Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
Питання самоконтролю	Які установчі документи ЗЗСО? Які складові системи управління ЗЗСО? Хто може бути керівником ЗЗСО? Які права має керівник ЗЗСО? Визначте поняття «педагогічна рада». Яке коло питань вона розглядає?

Навчальне видання

Рекомендації для підготовки до практичних, семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Загальна педагогіка»

Навчально-методичний посібник

Рекомендації для підготовки до практичних, семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Загальна педагогіка» / упоряд. С. Марчук. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2025. 30 с.

Методичні вказівки призначені для підготовки студентів до практичних і семінарських занять, а також організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Загальна педагогіка». Вони містять поради щодо опанування теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань, аналізу педагогічних ситуацій та самостійного опрацювання основних понять і методів педагогіки. Використання цих рекомендацій сприяє систематизації знань, розвитку професійних компетентностей та підготовці до практичної педагогічної діяльності.

УДК 37.01(083.13)

Підписано до друку 21.09.2017. формат 60х84//16
Ум. друк. арк. 14,25. Зам. N . Тираж 100
Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк офсетний
Друк ПП Іванюк В.П. 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка,
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн N 31 від 04.02.2004 р.